

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Інституту держави і права імені В. М. Корецького
Національної академії наук України,
доктору юридичних наук, професору,
завідувачу відділу міжнародного права та порівняльного правознавства
Інституту держави і права імені В. М. Корецького
Національної академії наук України
Денисову Володимиру Наумовичу

РЕЦЕНЗІЯ

**доктора юридичних наук, доцента, старшого наукового співробітника
відділу міжнародного права та порівняльного правознавства
Інституту держави і права імені В. М. Корецького НАН України
Фалалєєвої Людмили Григорівни**

**на дисертацію
Петренка Анатолія Анатолійовича
«Правотворча функція Організації економічного співробітництва і
розвитку у сфері інвестицій та діяльності багатонаціональних
підприємств», поданої на здобуття наукового ступеня доктора філософії в
галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 293
«Міжнародне право»**

З часів промислової революції економіка держав стала більш залежною від притоку іноземного капіталу, що сприяло збільшенню виробництва і зростанню прибутків промисловців та їх інвесторів. В умовах глобалізованого постіндустріального суспільства іноземне інвестування перетворилося на один з головних механізмів залучення капіталу у виробництво товарів та послуг.

Нині основними донорами іноземних інвестицій виступають багатонаціональні підприємства, які, крім цього, є потужними учасниками міжнародних економічних відносин, здатними істотно впливати на різні сфери суспільного життя, включаючи політику держави, екологію, соціальні та економічні права людини тощо. Така їх специфіка ставить на порядок денний проблему визначення статусу, функцій та діяльності цих підприємств в міжнародному праві, одним з ефективних прикладів чого стала прийнята в рамках Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) Декларація про міжнародні інвестиції і багатонаціональні підприємства 1976 р. (Декларація 1976 р.) й, особливо, її Додаток I «Керівні принципи ОЕСР для

багатонаціональних підприємств: Рекомендації для відповідального ведення бізнесу у глобальному контексті» (Керівні принципи ОЕСР).

Декларація 1976 р. та її Керівні принципи, як і низка рішень та рекомендацій Ради ОЕСР, набули широкого визнання серед держав, ставши одним з найкращих прикладів ефективності нормотворчої функції ОЕСР. Крім того, базуючись на поширеній в бізнес-середовищі концепції «відповідального ведення бізнесу», що скеровує діяльність багатонаціональних підприємств в напрямі забезпечення сталого розвитку держав, положення Керівних принципів ОЕСР широко імплементуються в кодексах поведінки цих підприємств. Також збільшується кількість випадків сприйняття названих принципів як міжнародних стандартів, географія поширення яких не обмежується лише державами-учасницями Декларації 1976 р. Попри те, що Україна в 2017 р. приєдналася до положень Декларації 1976 р., рішень і рекомендацій Ради ОЕСР, які доповнюють її положення, нормотворча діяльність цієї важливої міжнародної організації ще недостатньо досліджена в українській науці міжнародного права з точки зору її комплексності, що й зумовлює, безперечно, актуальність обраної А. А. Петренком теми дисертаційної роботи.

Автор, застосувавши такі методи, як історичний, діалектичний, формально-логічний, структурно-функціональний та герменевтичний, висвітлив складові нормотворчої функції ОЕСР, які характеризуються особливими процедурами підготовки, прийняття та схвалення рішень і рекомендацій Ради ОЕСР, виходячи з компетенції її органів. Крім того, у дисертації розкриваються особливості природи Декларації 1976 р. та Керівних принципів ОЕСР, а також статус актів ОЕСР, які доповнюють положення Декларації, що дало змогу дисертанту належним чином досягти поставленої мети, розкривши закономірності та тенденції розвитку нормотворчої функції ОЕСР у таких важливих сферах, як міжнародно-правове регулювання інвестицій та діяльність багатонаціональних підприємств.

Результати наукового дослідження А. А. Петренка характеризуються новизною, достовірністю та обґрунтованістю. Дисертантом вперше розкрито комплексний характер елементів нормотворчої функції ОЕСР, який втілюється, зокрема, в стандартах швидкості прийняття рішень і рекомендацій та широкому

суб'єктному охопленні, що супроводжується характеристикою правових механізмів, які забезпечують їх досягнення. Такий підхід дозволив автору сформулювати достовірні та обґрунтовані висновки щодо змісту нормотворчої функції цієї Організації.

Крім того, в дисертаційному дослідженні визначено понятійний апарат, що стосується міжнародно-правового регулювання іноземного інвестування та діяльності багатонаціональних підприємств. Зокрема, дисертантом розкрито поняття «відповідальне ведення бізнесу», яке міститься в Керівних принципах ОЕСР, як стандарт, орієнтований на забезпечення багатонаціональними підприємствами сталого розвитку економіки держави та поняття «національний контактний пункт», що становить орган, наділений компетентністю гарантувати дотримання багатонаціональними підприємствами положень Керівних принципів ОЕСР. З'ясування специфіки національних контактних пунктів пов'язано з виявленням дисертантом недоліків у правовому статусі та діяльності національного контактного пункту України, що дало йому змогу сформулювати пропозиції щодо їх усунення.

Достовірність результатів, досягнутих в ході проведеного А. А. Петренком дослідження, забезпечена також великою кількістю опрацьованих джерел, які включають не лише наукову літературу (переважно зарубіжну), а й широку нормативно-правову базу та практику національних контактних пунктів різних держав. Основні положення дисертаційного дослідження знайшли відображення у трьох наукових статтях, опублікованих у виданнях, що є фаховими у галузі юридичних наук, а також апробовані на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях.

Результати проведеного дослідження, що характеризуються високим рівнем оригінальності та обґрунтованості, можуть бути використані як у законопроектній роботі, спрямованій на підвищення ефективності виконання в Україні Декларації 1976 р. та Керівних принципів ОЕСР, так і у практичній діяльності, зокрема, при розробці Україною Національного плану дій в сфері бізнесу, яким мають бути передбачені заходи з імплементації Україною Керівних принципів ОЕСР. У

дисертації А. А. Петренка висвітлюються також й інші проблеми, які мають важливе значення для розуміння ефективності діяльності ОЕСР. Так, досліджується проблема забезпечення юридичної обов'язковості рішень Ради ОЕСР, що приймаються консенсусом; проблема правового статусу національних контактних пунктів, які координують свою діяльність з ОЕСР, діючи як незалежні органи держави.

Варто також звернути увагу на те, що в дисертації бажано було б дати більш розгорнутий аналіз правових аспектів співробітництва між Європейським Союзом та ОЕСР у регулюванні економічних відносин, а також почути думку автора щодо позитивних та негативних аспектів одночасного проходження Україною процесу набуття членства в цих міжнародних організаціях, цілі діяльності яких мають свою специфіку. Дана рекомендація, однак, жодним чином не ставить під сумнів завершеність дисертаційного дослідження А. А. Петренка.

Враховуючи викладене, дисертаційна робота Петренка Анатолія Анатолійовича на тему «Правотворча функція Організації економічного співробітництва і розвитку у сфері інвестицій та діяльності багатонаціональних підприємств», подана на здобуття ступеня доктора філософії, відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 р. № 40, а її автор – Петренко Анатолій Анатолійович – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 29 «Міжнародні відносини» за спеціальністю 293 «Міжнародне право».

РЕЦЕНЗЕНТ:

**доктор юридичних наук, доцент,
старший науковий співробітник
відділу міжнародного права та
порівняльного правознавства
Інституту держави і права
імені В. М. Корецького НАН України
06.03.2023**

Підпис: *Фалалєєвої Л. Г.*
ПОСВІДЧУЮ
Вченої секретар Інституту
держави і права
імені В. М. Корецького НАН України
06 березня 2023
Л. Г. Фалалєєва

